

ח. ב.

פרוטוקול מס' 18/א

מימ"כ ועדה החינוך והתרבות שהתקיימה
ביום ג', כ"ח בשבט תשס"ז - 7.2.56.
בשעה 11.10.

נוכחים:

- ס. פרסיץ - היו"ר
- א. אבדיאל
- מ. ארם
- ד. הקסין
- ב. צ. הראל
- פ. זוארץ
- ח. כפרית
- ח. מגורי-בחן
- ד. צברי
- א. דזיאל-גאור
- י. דפאל
- א. הלמי

חברי הוועדה:

מוזמנים:

- ז. ארן - יו"ר
- מ. אבירור - חמ"ל הכללי במסד החינוך והתרבות.

- ד. ז. חסר - מנהל מינהל החסברה.
- י. אפרתי - עוזר מנהל מינהל החסברה.
- מ. סביס - מנהל המחלקה לפעולה ביחסי עוליה במינהל החסברה.

- א. סאלות וחשובות.
- ב. המסך הדיון על מינהל החסברה.

סדר-היום:

=====

פותחה את הישיבה.

היו"ר ס. פרסיץ:

א. הלמי:
מנהלי בתי-ספר ומחנכים נוקטים בצעדים
שהם בניגוד לחוק חינוך חובה. ה. גיע
לידו מקרה קונקרטי: הורי כפר הילדים מכמורת גאלציה לסלוח
את ילדיהם למרחקים כדי שיקבלו את חינוכהם והדבר כרוך בהוצאות.

א. תלמי:

נוסף לכך, קווים למנהל בית-הספר אינו ביחסים טובים עם ההוריה ומגיעים הדבריה לידי כך שמנהל בית-הספר אומר, כי אין זה מחובתם לתת חינוך לילדי מכמורה בכפר ויתקין, וכי חסד זה עוזיה להם כאשר ניתן חינוך לילדיהם מחוץ לכפר ויתקין. הנוגעים בדבר פנו אלי וזה אומרים, כי הם צריכים לשלם 76 ליש"ט לחנה אגרה ו-36 ליש"ט לחנה - חוצאות הדרי' לכפר ויתקין. הסוענים אומרים, כי אינם מקבלים כל עזרה ממחיר החינוך והתרבות ומצד אחד - אינם יכולים לשלם תשלומים כאלה ומן הצד האחר - הם אינם אסמים שהם צריכים לשלוח את הילדיהם ללמוד מחוץ לממורה.

כידוע, תושבי ממורת הח'דייגיה וסובליה מחוסר עבודה ונכון הדבר כי אינם יכולים לשלם סכומים כאלה. ההוריה ביקשו מהמנהל לחכות לתשובתו של הממונה על ביצוע חוק חינוך חובה באיזור כדי לדעת אם מעשהו חוקי או לאו כאשר סילח ילדה הביתה על שהוריה לא שילמו את המגיע, והוא רוצה לדבר רק עם האב ומסרב לדבר עם האם. אבל האב בהיותו דייג יצא דווקא הפעם לים.

הייתי מבקשת לבדוק את המקרה הזה ולתת הוראה לאנשי-המסדרים הממונים על האיזור להתערב ולהחזיר את הילדה ללימודיה.

ג. הקטין:

בניו למצב החירות שקיים כבר בארץ הנהיגו זרמים מסוימים אימוניה לכיחות ההמשך המקבילות לחביעיות ולמיניות בבתי-הספר התיכוניים. הייתי רוצה לדעת אם נעשה מסהו בחסות זה מטעם משרד החינוך והתרבות. אני יודעת שהורה אטר לו אני מסתייכת הנהיג ביסודי-הספר כמוז אחדות-יעקב, כבר סולד ואחרים הנמצאים קרוב לגבול הנהיגו אימוניה לילדיהם. האם ישנה איזה מהימא מחסבה בקטר לכך במשרד החינוך והתרבות, ומה חוסבים לעשות לגבי כל הילדיה בגיל זה?

היו"ר ט. פרייז:

מעתי ברדיו, כי העמסלה דנה בחוק ועדי חינוך עירוניים וממסלתיים. הייתי רוצה לדעת מה כוונת החוק הזה? בימי המנדט היו קיימים ועדי חינוך אשר היחה להם כוונת מס יומת; כיום במוניציפליסטיה שלנו קיימים גם כן ועדי חינוך. אזי מה באה ההצעה הזו לתת, לוח סיף או לגרוע?

דיברנו כבר על כך מספר פעמים ממשרד החינוך וזה רבות חייב לעסות מהו שהגננות המלאנה את המוטל עליהן, בעיקר, בערבי הכחות ותגיה. לשאלה זו יש היסטוריה ארוכה מאד ונחלחו חוזרים מטעם משרד החינוך והתרבות אצל הסתדרות המורה ביסלה אוחה; התנהל מסא-ומתן ומשרד החינוך וזה רבות קיבל החלטה מוחלטת הודיע על כך להסתדרות המורים וזו הואילה לאסרת. אף-על-פי-כך נחלחית הילדיה הביתה למעט 12 במקרה במעט 1.00 בערבי הכחות ותגיה ביסודייה המרוחקים ביהוד; בהגיה לוקחות הגננות יום חופש נוסף והילדיה מסתובבים רעביה ואינם נמצאים תחת הסגחת. מדוע לא יושלח חוזר לכל הגננות שאם לא המלאנה את המוטל עליהן לפי החוקה, ינכו להם סכומים מסוימים ממסכורתן והדבר ייראה כעבירה החמורה ביותר?

מה אמת בשמועה כאילו משרד החינוך והתרבות עומד להציע ביטול סנת חינוך חובה לגילאי 15 - דבר זה

היו"ר ח. פרימן:

מביא אותנו לשאלה נוספת: אנו יודעים עד כמה חמור המצב במדינתנו, ואינני חפצה להרבות דבריה על כך. לכן אנו חייבים לחסוך כל פרוטא ופרוטא ולהפכה 10 פעמים עד אשר מוצאים אתה. מסוים כך צריך להיות סולת עדיפויות. ישנם דברים הכל אחד מרים את ידו בעדה מוכרחים עתה להדחק הצידה. אזי אני שואלת: מצד אחד - מדבריה על ביטול סנה חובה, אם יש אמת בחמועה זו, ומן הצד האחר - להטיל על קופת המדינה ועל הציבור תיקון סוציאלי חסוב. אבל הוא בכל זאת לא היה קריה עד כה והוא: ימי הברואה למידות וגננות, אחר בלאו הכי נמצאים בימי החופש במצב טוב יותר. הייתי שמחה אילו היינו יכולים ליצור במדינת ישראל גן עדן סוציאלי. אבל הנה יעלה על דעת סתהו לעשות זאת כאשר אי-אפשר להוציא ילדי מעברות לקייטנות מסוג זה? תוספת לתקציב, וצורה עומה וניהן לגננות ולמורים ימי הברואה? ועל כך מבררזים כבר הביחות.

ר. חברי:

קראתי, וכי מוקמות עתח מועצות פדגוגיות. מה תפקידן? האם הן מחוזיות? לפי מה כל המפעל הזה? הכוונה לא לוועדת המסנה של ועד החינוך העליון.

קיימים ועדי הורים בכל מחוז וועד הורים מרכזי. ישנן חמועות שהיחסים בין ועד ההורים המרכזי לבין מנהלי בתי-הספר אינם תקינים - נדמה לי, שכדאי היה להביא בעיה זו בפנינו, פעולתם ושיחות הפעולה בינה לבין בתי-הספר, ואולי גם נקיים דיון על עבודתם.

סר החינוך והתרבות ז. ארן: הוקמה ליד מסוד החינוך והתרבות מועצה פדגוגית מרכזית שצריכה להקיף את כל השאלות הפדגוגיות של מסוד החינוך והתרבות. עבודתה מרכזת את המפקחים המחוזיים ומנהלי המחלקות במסוד. אבל עיקר עבודתה הוא בכך שעל-ידיה תוקמנה ועדות מסנה המורכבות ממורים, מחנכים ומומחים מחוץ למסוד החינוך והתרבות. ועדות אלה תעסוקנה במחקר ובתכנון הפרובלימות הפדגוגיות הקשורות בראש ובראשונה בתכנית הלימודים. מועצה פדגוגית זו כבר הוקמה והיא כרגע נמצאת בסלב של התארגנות.

היו"ר ח. פרימן:

לפי איזה תקן או תקנה הוקמה המועצה? כי בהתארגנות החינוך הממלכתי, כאשר יחבן על בנינו של החינוך הממלכתי קבעו חבל הבעיות הקשורות בשאלות הפדגוגיות יטפל הפיקוח המרכזי ולשאלות פדגוגיות-ציבוריות - יטפל ועד החינוך העליון שיחלק לוועדות סונות שהספלנה בשאלות אלו. האם צריך להבין, כי המועצה הפדגוגית הזו באה במקום הפיקוח המרכזי?

סר החינוך והתרבות ז. ארן: הפיקוח המרכזי לא בוטל, הוא הורחב. לפיקוח המרכזי ישנה מזכירות פדגוגית הכוללת את הפיקוח המרכזי שהיה מורכב מחלוקה חברים ונוספו אליהם 3 חבריה - זוהי המזכירות הפדגוגית ועל-ידיה תפעל המועצה הפדגוגית. התקנות הקודמות לא בוטלו, אלא זהו נסיון כנעשה בשנת לימודים זו ואם נגיע לידי מסקנת חיוביות נביא את הדבר לצד הפרוצדוראלי שהיה קשור במינוי התקנות. לפי עשה לא בוטל דבר.

חר החינוך והתרבות ז. ארן:

אשר לענין גילאי 5 - אינני יודע אם
בוועדת החינוך והתרבות יל לתת דין-וחשבון על הרהוריה. אולם
בקשר לגני ילדיה אלה יל לי הרהוריה, כי איזה הגיון יחננו האנו
באמצעה המעטיה העומדיה לרשותנו ותיחבת ראוי הוועדה הטעומה
סאנו צריכיה לנצל כל-פרוסה באופן היעיל ביותר, סאנו נחזיק
גני ילדיה בסביל אותה בעלי היכולת בעיר ובכפר במקוה להסקיע
אמצעיה אלה ביחובי עוליה ולאו דווקא לגני-ילדיה לגילאי 5, אש
סח צריך להתחיל מגיל שנתייה. יל לי הרהוריה בענין זה ובאחת
המסיבות העליתי רעיון זה. אבל לא דנו על כך בממשלה. זהו הרהור
סעדיין אינו עומד בסדר-היוה.

אשר לוועדי החינוך - כאשר באתי
למסרד החינוך והתרבות מצאתי סח הצעת חוק מטעם המסרד על ועדי
החינוך סתמציתו הוא: להקיה במקומות ובמחוזות ועדי חינוך
סיה להם סמכויות סל דיון ובירור, אבל לא סל סכרעה. ועדי חינוך
אלה מורכביה מסני יסודות: מנציג מסרד החינוך והתרבות. זאת
אומרת מנציג המסרד הממלתי או ועדות החינוך המקומיות.

מה מטרת הדבר הזה? כינא הלחכות
המחוזיות סל מסרד החינוך והתרבות הן ספירה יל בעלות ולוועדי
החינוך סל הרסויות המקומיות אין עליהם כל סתפעה. כמו כן להיפך,
נניה, לוועד החינוך סל עירייה סל-אביב י קסר בין הוועדה
הזו לבין הלחכה במחוזית סל מסרד החינוך והתרבות. מאיזו בחינה?
דיון מסותף על עניני החינוך הוך נסיונות סל סכנוע או סתפעה
הדדית, או להיות בקורס העניניה. דבר זה מכוון לילדיה ולהסכלה
למבוגריה. תמצית הענין הזה הובא בפני הממשלה. היא לא דעה
בכך אלא העבירה את הענין לוועדת סריה לעניני סירות ופנייה.
מוועדת סריה זו הענין צריך לחזור לממשלה ואחר-כך לוועדת החקיקה
סלה.

אשר למצב סחירות - טיפל מסרד
החינוך והתרבות בסתי סאלות: בסאלת סכרת מוריה להפקידי הגא.
הוקר יחד עם הגא קורס סתסתתפו בו כ-21 איס סצריכיה לארגן
את הפעולה הזו במחוזותיהם באופן כזה סבכל בית-ספר ימצא מורס
אחד לפחות סעבר קורס. אותו מורה יצטרך לחלק לכל אחד מהמוריה
תפקידיה. פעולה זו הולכת ונעשה.

אשר לענין סמקלטיה - אנו עומדיה
בקשר עם מסרד הפניה, כולל ענין סמקלטיה לבתי-ספר. ענין זה
התחיל לזוז עתה, כי הממשלה העמידה אמצעיה לכך.

כך הועלתה סאלה סל סקדמת-הבחינות
לתלמידי סמיניות בבתי-ספר התיכוניה, למען אסר להם לצאת
ליחובי עוליה. סאלה זו נמצאת עתה במצב סל קפאון. הממשלה סרה
החליטה דבר בענין זה. אולם אני רוצה להגיד מהי דעתי בנדון.
אני מתנגד לכך, ובעיקר, אח אין רוציה למחוץ גת סנת הלימודיה
סל תלמידי סמינייה, כי המכסיומה סאנו יכוליה לעשות הוא להקדיח
את הבחינות בסדסיה. אבל כאן מתעוררות סאלות רבדות: מי יגייס?
כאשר מגייסיה אותה לצבא יחננו אבא: הצבא דואג להם ללבויה ומזון.
מי יהיה כאן המגייס. נוסף לכך יחנה כ-2000 בניה זבנות - את
מי נגייס את-הבניה אז גם את הבנות? לאן נסלח אותה, ליחובי
ספר, יסוביה סקלאייה? לכך יל לי ספקות רביה מה הוועלה בענין
זה, ובעיקר, סאפן להם סכרתה לנחק. אזי אני מציג כאן סימן
סאלה גדול. על-כל-פניה הממשלה סרה החליטה בענין זה. במקרה
ותחליט-בתיוב על ענין זה, סרי המדובר הוא על סקדמת הבחינות
בסדייה. - זה בקשר לתלמידי סמינייה.

הד החינוך והתרבות ז. ארן :

הדבריה שהעלתה חברה-הכנסת הקטין
היא לא ענינו של משרד החינוך והתרבות. אם משרד
יגיע לידו מסקנה שיש לאמן גילוי אלה - נעשה זאת. אבל הוא
שניה פנה ומשרד החינוך והתרבות חושב שאין זה מתפקידו ומסמכותו.

מ. אבידור :

חברה-הכנסת רזיאל-נאור חאלה בקשר
לאסון שארע ברמת-גן והאם נערכה
חקירה מצד משרד החינוך והתרבות נוסף על החקירה המסורתית. אכן,
נערכה חקירה על-ידי המפקח על בתי-הספר והוא כבר מסר לנו ידיעות
בעל-פה. אנו מחכים עתה לידיעות בכתב כדי שנוכל לחסיק מסקנות.

אחר למטבח הלימודי בפרדס-חנה -
נכון הדבר שהוא נסגר מפני שהמנהל-אינה מתאימה להיות מנהל
מטבח לימודי אבל המטבח עצמו קיחה וכל הי לדיח אוכליה. אנו מחכים
עתה לסידוריה מתאימה כיצד לארגן את המטבח הלימודי. אולי לא
ביקשו להוציא מזה את הציווד והריחוס.

חבר-הכנסת זואריץ' חאל בקשר לקרן
רעיית הנחיא לספריות. קרן זו נקראה "בית-הנחיא" מיסודה אל רעיית
הנחיא על-ידי תרומות שקיבלה ממקורות חוניה בארץ ובחוצה-לארץ.
היא מינתה ועדה שתעזור לה בענין זה. אבל למשרד החינוך והתרבות
אין נציגנה בוועדה זו. לפני חנה בערך ביקשה רעיית הנחיא, כי
נרחה למנות דוקטור גת-לעזר לה. הוא היה פעיל בענין זה, אבל הוא
נפטר ורעיית הנחיא שרה פנתה אלינו. בקשר לך. את חפנה, נעזור
לה בעצה.

חבר-הכנסת רפאל הביע מחאלה לדעה מה
עלה בגורלו של מדור הספריות במשרד החינוך והתרבות. זה חלוט
סניה המדור זה איננו מחקיות בהתאם לעצת ועדת לבון הונף הגרזון -
על המוסד הזה. אבל פעולות מוסד זה נמחכות כמון הדרכה לספרניה
במדינה - דבר זה נעשה על-ידי הספרייה הלאומית ליד האוניברסיטה
ואגודת הספרניה. לפני כחנה היה כאן בארץ מומחה מטעם אוניסק"ו -
ועתה נשלחה מומחית לסנה לספל בהדרכת ספרניה ובהקמת מסן לספרניה
ולהשתלמות באוניברסיטה.

חטי פול בספרייה הפרגונית שהיה במשרד
החינוך והתרבות - ספרייה זו נמצאת בבית-הכרח ובעומריה סחה
מקומות מרכזיות יותר.

הקמת ספריות ביסובי עו ליה - אנו
ממשיכים בכך גם בלי המדור הזה.

חאלה חברה-הכנסת הלמי בקשר לילדי
מכמורה הלומדיה בכפר ויתקין - מעשה מנהל בית-הספר בכפר ויתקין
איננו מנוגד לחוק, אבל זהו דבר בלתי רצוי. לוחות מקומית כפר
ויתקין חייבת לדאוג לחינוך הילי יח המהגוררית בתחום היפוסה. ענין
מכמורה התעורר עוד בשנה שעברה ואנו חושבים והבאנו את הענין
לידי הסדר. גם עתה אנו נספל בענין זה.

אחר לאימוניה בנסק - יציתי להדסיף
עוד מחפר מליה. במסגרת גדנ"ע מקבלות הכיתות העליונות אימוניה.
בדרך כלל היו כיתות י"ב פטורות מאימוני גדנ"ע. אבל חסנה
אנו מוציאה לאימוניה גם כיתות י"ב למסך הכוע ימיה. מובן מאליה,
כי ביסובי הספר חונה הדבר, ונעיקר, בשעת חירום.

מ. אבידור:

אשר להודאה לגננות שלא תפסקנה
עבודתן בקשה 12 בימי ד', ובכרבי חגיה - סלחנו הוראה כזו
בהסכמת הסדרות המוריה ונחקוד על כך הדבר זה יחוקן.

ימי התברואה למודיה - אינני יודע
מדוע צריך לערר ענין זה לגבי המוריה מאף הם עובדי מדינה,
וכדין כל עובדי המדינה המקבליה תברואה כן גם המוריה. פח
יחנו עקרון: המורה הנויה בכל הזכויות, עד כמה האפשר, לעובדי
מדינה. לכן אין להפלות לרעה את המוריה.

אשר לדבריה של חברת-הכנסת צברי בקשר
לנועדי ההודיה - נסא את הדבר לידו דיון.

א. רוזאל-נאור:

בקשר עם הפרחה בכפר ויתקין אני רוצה
להזכיר, כי באחת היחידות הבאתי מקרה
דומה בקשר לילדי כפר בית זית הלומדיה בקריה ענביה. אני
רואה חתופעה זו אינה בודדת. לכן רצוי היה שמשרד החינוך והתרבות
יחד עם משרד הפניה יעבדו הצעה ממסית מה לעשות במקריה כאלה, כי
בוודאי חממו על עוד דוגמאות מסוג זה מסויה שהמצב מחויב שתהיינה
עוד דוגמאות כאלה.

ר. הקסין:

האם החמיניות מתאמנו בהיקף ארצי, או
רק ביחובי הפול?

א. תלמי:

טרה קיבלתי תשובה לשאלותי בקשר לסטיפנדיות

מ. אבידור:

נכון הדבר שיחנץ הרבה מאד דוגמאות בארץ
סלחיות מן זמיות קולטות ולדיה מלחיות
מקומיות אחרות - דבר זה הוא טבעי בכל מדינה. לאשר דבריה
מסוג זה של כפר ויתקין מגיעים לדינו אנד מהוכיח זמסדיריה
זאת. קרו הני מקריה בולטות במחך כל החיות הללו: האחד בקריה
ענביה - אנו חוכנו והגענו לידו הסדר לחביעה רצונה של כל
הנוגעים בדבר; והשני - בכפר ויתקין - נראה מה קרה הם.

אשר לשאלתה של חברת-הכנסת הקסין -
האימוניה הם בהיקף ארצי.

ב. המשך הדיון על מינהל ההסברה:

ס. כפרית:

אני מלונה את מינהל ההסברה מראסיה
היווסדו ומקדמה בברכה את חיפומי הדרך
להסביר לאזרח את ענינינו, ובעיקר, לאתח רבבות האנסיות שהעתון
אינו מגיע אליהם והם עדיין רחוקים מאד מחינוכו. אני יודעת שמלאכה
זו היא קשה ביותר וידוע לי, כי מינהל ההסברה חיפה ומחפח דרכיה
יעילות יותר על-מנת להכיל ולחנך אותה האנסיות הצעירות
וחיובים להיות אזרחי מדינת ישראל.

אמרתי, כי הייתי שותפת למפעל זה, ולא
מרחוק, אלא כותפתי במפעל זה בפועל: ביקוריה במקומות קטנים,

7.2.1956

המין הדיון על מינהל ההסברה.

ס. כפרית:

בקורס לאזרחות ובכינוסיה גדוליה ואני מוכרחה לציון, כי יהי חיפוד רב. מסוה חזוהי בעיה חמורה עתה כיצד להחכיל מבוגרים אשר לא רק עלכינו זריח אלא בחלקה הגדול הח מחוסרי כל הסכלה וכיצד יח אביא אליהם את דבר המדינה ותפקידה בחייה.

הדגיה חסר ארן כיצד הוא מספר להח מהי אצרותו? אזרחות היא היחסיה בין בני המהפחה. אולה אנו יודעיה, כי בפנינו עומדיה אנסיה סכל החקפת עולמה הפוכה-לזו סלנו. לדעתי, חסוב בחביל חבדי-הכנסת לבוא במגע עם אנסיה אלה כדי לראות מהי הפעולה התחיקתית של הכנסת. - מסח זה יכול להיות מצומצם ורחב ביותר. אבל מסח אפסר לראות כל חוק מה סיבו ומטרותו, כי עלינו לדבר עם אנחיה סכל עולמה בנוי על יסודות אחרים.

מינהל ההסברה עדיין מתחבט צמיחה ובגיהה, מה לתת ואיך לתת. לכן אנו מאו מברכת על הנעמה. אמרתי כבר, כי זוהי בחלטט פעולה החכלה והנחלה הלחון חצריכה להיוח קסורה במחוד החינוך והתרבות. כן טבעי הדבר חמינהל ההסברה חיפש דרכיה יחד עם כל הגורמים הציובוריים העוסקים בפעולה זו כמו הפחלקה להנחלה הלחון וחלקי ציבור חונייה. אנו יודעיה, כי המסורה והגדנ*ע* אף הח חפסיה דרכיה כיצד לעקנות את תוכן חוינו ואיך לתת אפסרות לילדים להגות מחייהם בארץ על ידי חיסון של ישובי עוליה.

לן אפסר היה להסיג חיהוף יחד היתה ניתנה אפסרות בזמן הקרוב לא רק לחסוך בכספיה רבים, אלא חיינו מעליה את כל הענין לרמה הרבה יותר גבוהה ביחוביה עצמה וחופוסי הדרכיה לעלות סכבה מסוימת מתוך היחוב ובחיהוף אתה ליצוד אוזירה תרבותית יותר בהתאם לנוהג ולמסורת שלה - חיה זה לתועלת. לא אומר שהגענו כבר אל ל הדבריה הרצויה וכולה יוד עיה קרוא וכתוב ובאיה, להרצאות ויה רבים הקולטיה את התרבות - אנו עדיין רחוקים מכך. לכן חסוב, כי חיסת מתן ההחכלה הולכת ומסתגיה.

ראיהי את חסרטיח ואני חושבת, כי זוהי דרך ברורה וקלה יותר. אולה בקסר להחכלה יסודית יותר, חרי מינהל ההסברה צריך ללכת בדרך של חיהוף גודמיה ציובוריה חונייה, כי כאן הפעולה יותר יעילה על-ידי התנדבות מחדס. ידע ע לי, כי מבצע הלחון בחנה חעברה גי'ס' 2000 איח חנתנו הסכלה ל-19.000 איח-חלמדו קרוא דכתוב. אני חושבת שעדיין אי-אפסר לסכח פעולה זו מסוה הבינתויה נוספיה אנלפבתיה בלחון העבריה. על-כל-פניה אני רואה ברכה רבה בחיפוסי הדרכיה של מינהל ההסברה הן לגביה סרטיה או חסיוריה. אני עצמי קיבלתי אנסיה בביתי ונסעתי למקומות אחרים וראיהי כיצד לאמה אין נוחתיה לצאת מהבית, אבל חיהי חותפה-לכינוס החתקויה יחד עם מועצת הפועלות וראיהי כי צד האנחיה באיה לכינוס וצמאח לדעה. נדמה לי, כי על-ידי הסברה חיסתית נוכל להגיע לחינוי היחסיה עוד בדור הזה של המבוגרים.

אשר ליועדי החוריה - אנו עוד נעמוד בפני הופעה חחיקתיה. אולה חסר מאד חוק חיקבע מי יהיה בעל הבית לגבי בית-חספ, גן הי לדיה וזהמועדון ולהקפיד על כך-חתייה-להח חקרה ואחריות חזוהן שלהן והח חייביה לחזור על דבריה. אלה גח כאסר חמוריה אינה. לכן יס לעבוד באמצעות פעולה מחמדח של הסברה והסלת אחריות וקסר בלתי אמצעי עם כל מספחה בחביל לקרה את הענין.

ב. צ. הראל

אני מבקש לקבל את הערותי לא מחוץ
ביוקרתי, אלא חרדה למפעל החדש, כי
יכולות להיות לו תוצאות שליליות.

הסבר - זהו דבר חשוב מאד, ובעיקר,
בארצנו היא ארץ של קיינוץ גלדיות. ההסברה יכולה להיות כאן
לחולת רבה, ויכולה גם לגרום נזק רב. למשל, הסברה נכונה דורשת
שני מכתרים: (1) הספה לקליטת ההסברה; (2) המרצה המתאים.
אני בכונה אומר: המרצה המתאים, כי יש לו חסות לגבולות.
יש לי רוחם הבאספות של מנהל ההסברה ונכד דובק של האנטיה אינא
חולטת בשפה, על-בלי-פניה לא עד כדי כך יביק נכון את ההסברה.
לעתים קרובות הם מינייה את ההיפך מתוך חוסר ידיעה מספיק
בלחון. לכן אינני יודע אם לא כדאי היה להקדים אלת הסכומים
המוגבלים להנחלת הלחון. כמובן מתוך הקניית ערכים, כפי שכבר
אמר החר, כי אני רואה בהקניית הערכים הסברה גדולה. ליעת,
אם אנו רוצים באמת להתקדם בענין ההסברה, החרתי עוד תקופה מה יומת
להקדים את מרצנו וכספנו בעיקר להנחלת הלחון.

המכסיר החני - המרצה המתאים

באספות שאני הסתתפתי, אינני מושפע מאותה מאת האלפיה הבאה
לאספות, נגית, באספה בחל-מונד שהתקיימה ביום העצמאות דיברתי
על נוכחיה סוציאליות ובאן לשת-מונייה אבל גם המון ילדי
ותינוקות, באספה זו הסתתפו גם ותיקים. אבל היה לי רושם
חרוב האנשים אינם מינייה מה סמבדריה אליהם.

נסאלת החאלה מדוע היא באיה לאספות

יחנן אמנא סיבות אחדות. אבל אני חסבתי, כי הסיבה העיקרית
היא האמנייה. האנטייה באיה לשמוע את האמנייה, אבל הם מזכרתי
לשמוע גם את המרצה. אינני חושב שזהו מכסיר תרבותי מועיל וטוב
למחון את האנטייה לבוא לאספות כדי לשמוע את האמנייה, אחר דמתח
התרבותית לא תמיד עומדת על-הגובה הדרוש, הרי כל זה סני שיבואו לשמוע
לא הרצאות אלא נאומים ראנים מינייה, או לעתים קרובות מינייה
לא נכון.

התעניינותי באספות אלה לא רק היכן שאני

הופעתי אלא אלה שמעתי גם נואמיה טובים אחדים. אבל אני מזכרתי
להגיד יחאח אנו מתכוונייה להסברה, הרי היא צריכה לעשות על-ידי
הרצאות. לצערנו, הרצאות אלה הופכות לנאומים - אינני
צריך להסביר כאן את ההבדל בינייהם. ליעתי, הרצאה פופולארית
לעם דתית הרבה יותר הכנה מאשר הרצאה מדעית טבה אינני צריך
לחוסר חיבוינו אותי לא נכון. אינני יודע אם אלת המרצה
סמזינייה אותה והיא יכולה להיות נואמיה יפיה, אם הם מרציה
המתאימה למפעל-ההסברה הזה. נדמה לי, כי יש הכרח להכין מכסיר
זה, כפי שעושים בארצות היכן שההסברה לעה היא מפותחת, כמו,
בווינה. יש לראות את הנואם הטוב ואיס אקדמאי ברמה גבוהה אם
הוא באמת מסוגל להסברה ולא לנאום ויכול להתאים עצמו לאפשרות
הקליטה של החומעים.

נדסך לכך, ההסברה אינה יכולה להיות
אפולוטייה כאחר היא הופכת לנאום. נאום בפני המונייה אלה - מסופקני
אם זוהי הסברה אפולוטיית חלה כולנו מתווננים.

פרט להנחלת הלחון חיש ללכת בה בכיוון
זה של הכנה מרציה מתאימה ולא נואמיה כדי-לחת הסברה, הרי שמעתי
רבות על עובדי מדינה אחדים, בינייהם טובים ובינייהם רעים במובן
ההסברה. יש כאן הרבה מן המקריות, אם כי אינני חושב חיש בינייהם
כאלה שאינם מתאימים. כמובן ראפשר להסביר יש את מהלך המכתב

ב. צ. הראלי:

בדואר. א בל אין בכך סיטתיות ולא הסברה בכיוון הסברתי לאזרחות כפי ראוי רוצים לראות זאת. ברוב המקרים זה עלול להיות גם בלתי מעניין. כדי להצליח בהסברה דרוסה סיטתיות. לדעתי, הכרחי להקים מכסר גדול של הסברה, כלומר, להכין מרציה.

כן אני חושב שההסברה אינה הולכת במידה מספקת בכיוון של התאמה להלך הרוח ולמוחגיח של העוליה הבעיקר אליה היא מכוונת. העוליה באים מהווי תרבותי אתם אפשר לספר להם על היומיה יפיה מאד במדינה. אבל דבר זה איננו מוחאם להבנתם ולהלך רוחם. נוסף לכך, גם הערכים זריח להם. לכן לא נוכל להשיג את הדבר הרצוי. מסוה כך יסל לחפש את המרציה בראי ובראסונה בסביבתם בקרב האנשים בהם הם חיוה.

אני חושב גם הוותיקים זקוקים להסברה, ודווקא הם היא מוצלחת. אולם את מדבריה על הסברה לעוליה, הרי אני רוצה לסיח את הדגם על העריה לא פחות מאשר ביהובי עוליה, כי בעריה מרוכזים עוליה לא פחות מאשר ביהובי עוליה; ואם ביהובי עוליה דרוכה החפעה חיובית, נדמה לי, כי בעריה דרוכה מניעה החפעה חלילית במובן האזרחות שהעיר יכולה להפיע על האנשים הזריח הללו. לכן יש לחיח את הדגם לעריה ולפרברי העריה.

אני מעריך מאד את ההסברה בעל-פה, כפי שכבר אמרתי, ואני מבין מהחלבטיה בכך קסוה. זמן הנד הנמוך אני מעריך מאד את חלק ההסברה לעם על-ידי סרטיה. כמובן שתוכנה צריך להיות חל דיוי המלוון לשמח את החווי במובן חיובי של אותה האנשים אליהם הם מובאיה. ראייה סרטיה אחדים יפיה מאד. חלק זה של ההסברה מוכר עתה בעוליה כאמצעי הסברה חלוב עד למאד.

אשר למיעוטיה - אני חושב שנוון הדבר, כי מינהל ההסברה אינו עומה כל פעולה בחוץ-לארץ. א בל טוב היה לו היה מקדיש יתר הסברה למיעוטיה היכן שבאמת אפשר לעשות פעולה חיובית לעומה פעולה חלילית, אשר בלי כל ספק נעשית בחלקיה אלה. הסברה בקרב הערבים לאזרחות ישראלית - אני רואה בזה דבר חשוב מאד.

היו"ר ח. פרסיץ:

אני צריכה להקדיח ולומר, כי אני בור ועם הארץ בכל הפעולה הזו. לא ראייה דבר וחצי דבר. אבל קראתי בעיון את חרצאתו של מל חסר; כמו-כן שמעתי את הוויכוח, את דברי חסר, שאלתי מספר שאלות וזכיתי לביקורו של אחד העתונאים העברתי את הארץ לארכה ולרחבה; אבל יש לי להעיר מורה שלמה של דבריה. אחיכי אני נוהרת להזדהות עם דבריה שמייחן אחר מספר, כי אני חושבת שראוי עיני אינה יכולה להיות חמיד מורה ומזדהה עם ראייה עינייה אחרות.

אני מרגיחה בכל המשל הזה אפשרות של ברכה רבה לדחוב. אבל אינני יודעת אם אנו מחקרבים לה. מדוע אני אומרת דבריה אלה? אני רואה את הפגח העיקרי בכל הענין הזה בכך שהבנין הולך לנבנה על "מיונע אידעך און דיונע אידעך". דבר כזה לא יכול להיות, כי בחנה העברה הייתה הגברת פרסיץ יכולה להסביר את עיני המדינה לעוליה והסנה אינה יכולה, כי מפלגתי אינה יושבת בקואליציה. אזי ממא גפסך, אם אנו חברי-הלנסת ראוייה להיות נבחרים העה ולהבת בבנין הזה ולהסתחך בחקיקת חוקיה, לא יתכן כך לבנות מפעל הסברה, מתוך הבנה מזה יהיה מפעל הסברה ולא פעולה חד-צדדית ואכסקלוסיבית של הכוחות הבוניח של הארץ. אבל

היו"ר ה. פרסיץ:

אבל הדבר יכול, חלילה, להדרדר גם-ביחס כל האנסים למפעל ולעתידו, ואנו היינו עדיה במחשבה טוטאלטריות. איננו חומדת כאן אחד מאתנו חרוצים להגיע לרמה מוסרית כזאת אליה הגיעו המסטרס האל. אזי אני רואה בדבר זה את הפגם העיקרי; וכדי להתרחק מן הכיעור ומן הדומה לו, צריך להרצות על הבעיה כולה, כי-השכלה זו עלולה לגרום אחיה דברים חמורים ביותר. למשל, אם אתה רואה כיצד נבנית העבודה, כיצד נבנו הסרטים - אני ביקחתי לדעת רק את-נומאי-הסרטים - וכאשר אנו הולכים למוסבי עוליה ומביאים להם סרטים אלה הקטורים בחטלסלוגה בניית המדינה, כלור אין צורך לתת ברמז דבר על ההתייחסות הוויקת, על בילוייה, או החלום הגדול-על המוסכנות הראויות הנבנו בדמיה לל בני הארץ? האם אנו רוצים לתת להם רק מה שקרה ב-20 השנים האחרונות וכאילו לפני כן לא הייתה אהבת ציון ולא היו מחימות? עד כה לא ניהן דבר על כך. אני מאד מצטער, אבל במה נלך להליב את האנסים האלה. אנו צריכים לתת להם מהעוליות של הדורות הקודמים ומהימניהם - דבר זה היה מעורר את הלבבות והיה מדובב אנסים חסרם דובבו לפתיחה.

אנו צריכים לקרב את העוליות אלינו. זאת אומרת להרים את רמתם התרבותית והחברתית. איננו יכולים לעשות זאת כאשר הם מתייחסים אלינו כאל אלמנט זר שאין להם אתו אפילו שפה משותפת. אמרו כבר חברי-הכנסת כפרית והדאל, כי הדגם צריך להיות על הנחלת הלחון. לכן איננו תופסת מדוע הוא בוח מחלקה זו של הנחלת הלחון למינהל ההסברה, כאשר מחלקה זו מתחבטת בבעיה זה ל הניה וקחה לה למצוא את הסבילים חובילים להצלחה? איננו יכולה לומר שהתקדמנו הרבה עד הנה. אנו מדדים, אבל טרם הגענו למלמות של הקניות 2000 מלה לעוליות הדסיות; כי ב-1000 מלה הם אינם מסוגלים להבין נאמה אלמנטארי ביותר. במחלקה זו יושבים כבר אנשים שיש להם מה לומר בסטח זה הן ביחס להנחלת הלחון והן מתוך מגע עם האנסים יותר מאשר למינהל ההסברה.

אשר לשאלה כיצד צריכים לבחור את המרצים - הייתי מבקשת למינהל ההסברה יחזרה על-ההדפוסים של "האוינבסיסט ד' זאנאלי" בצרפת. יומנה בין ההדפוסים כאלה-המכדונים לצרפתים ממש וחדפוסים לגרויה. בהדפוסים אלה מסבירים להם את העניינים בצרפת. זהו מוסד ותיק המתפתח בצורה יוצאת מהכלל, יש להבדיל בהסברה בין הרצאה לסטודנטים והרצאה לעמך כפי העוליות. זאת בצרפת. רוב הגרויה הבאים לצרפת הם יוצאי ארצות אכזוסיות הרוצים להתערב בתרבות צרפת.

כאן אני באה לשאלת-המרצים, יצאה החמועה - איננו מדברת על חברי-הכנסת הנבדלים לחברי אופוזיציה וחברי קואליציה שיש כאן ענין של אנשי שלטון בקטור לטעם. תשלכתי רב-ערך ורצינו כזה, אלא באמת צריך לחנך את האנסים: (א) לחי אדח; (ב) לחי אזהרות, לא צריך להיות מקנה לרכילות או לזנות ספתיות, וחלילה וחס - לעובדות. דיברתי עם מר חסר וקיבלתי ממנו מספר הסבריה ולא אעמוד עליהם כרגע. אבל רציתי, כי בכואנו לדבר על הימניה לא נדבר על סטאטיסטיקות, אשר אדח אינו יכול לבחון אותן. כיצד אפשר להגיד שבאספה זו אד אחלה היתתפון 820,000 איש, אולי יותר ואולי פחות, כיצד קובעים זאת? סומעים על המספרים מפי-המרצה, מבני הלוזיה המקבלים רושח, מהנהג. יש ונראה צל הרים כהריוח. אזי הנחמה הזו מעיד על עיסתו ועל הפופולאריות שלו. כבודת של האנסים במקומו מונח, הרי אם משרד ממסלתי מביא סטאטיסטיקה, ועם כל ההגבלות של הסטאטיסטיקה ומבלי להאחז בדבר הזה, אנו צריכים להיות זהירים בכך.

היו"ר ה. פרסיץ:

א"ר להנהלת המועדונים הללו - לחברי ועדת החינוך והתרבות הוותיקים זו האלה ידועה. בימי חורף חזר נמצאו מועדונים אלה בתקציב אחד החינוך והתרבות ובנו מועדונים כמובן מחוץ לחוק עם הסוכנות, בעיקר, במעבדות. תמיד נהאלה האלה מהו תוכן המועדונים הללו ומה עושים החל דוברו על כך זמן כה רב עד א"ר התקציב הזה נעלה ובאותם הבנינים סגנונו א"ר ובונים אתה מתרכזת הפזילה התרבותית הלה אחראי, כפי שאנו חומעים מהדין-וחשבון, יחוב העוליה. אנו יודעים מה רמתה של יחובי עוליה אלה ולא צריך להרבות על כך דבריה. אני אמנה מעריכה והפעולה במועדונים אלה היא מתוכננת ובאים להם עם חרט או סירטונים ומקיימים את הרצאה. אבל אין זה יכול להיות מועדון-מספיע ויכול להפיע על חיי התרבות של הכפר. יחנה כפרים חסרי ענינים אלה נמצאים בידם רכזי התרבות של אותם הארגונים להם הם מחתיים, כפי אשר חחר אמר, הארגונים הגדולים במדינה. פירוש הדבר - ההסתדרות, מועצת הפועלים, הפועל המזרחי ואחדים. הייתי רוצה חקבל אינפורמציה בקשר לכך. כן הייתי מבקשת מאד-מאד להזהר מאחיות ענינים, כי חבענו ענין זה במסך 6 סניה. אילו חמע סר החינוך והתרבות חנה-חנה את הווידעויה החתנהלו בוועדה היה יודע והענינים הם מאד-מאד רציניים. לכן הייתי רוצה חנמנע מהדבר הזה.

יש לי עוד הערות רבות, אבל לא אוכל להגיד כל אשר ע"י לבי, כי זמני עבר. הייתי רוצה לראות את המפעל הזה כמפעל ממלכתי וכל אחד מאתנו ירגיש את ברכתו ויוכל להתחייס אליו ללא כל חסר וללא כל פחד ממפעל ההסברה ייהפך למפעל העמולה.

ער החינוך והתרבות ז. ארן: תחילה, ברצוני להודות בעד אנויות הבידור הטובה, השונה לגמרי מהאנויות הפוליטית הסמבטיונית|הטובבת אותנו במדינה, בחיי יום-יום, טוים כך גני רוצה לקוות שתאמינו לי, כל-אדבר על ענין שעלה בליטורים רבים עד שהוקם והכוונה היא למינהל ההסברה. מאידך, אין לי כל ענין לעסוק באידיאליזציה של הנועה על-ידו. החשבתו של סכסיר זה אינה ספריעה לי מלראות את הליקוים שבפעולתו, כי מינהל ההסברה עדיין בתהליך של גיבוש סדרם נסתיים.

המינהל מתקיים ושטית זה קרוב לשנתיים. בכל אחת משנתיים אלה היה פרק זמן של קרוב לרבע שנה, בו המינהל לא מעל במלוא ההיקף: בשנה הראשונה לרגל חודשי התארגנותו ובשנה השניה - לרגל הבחירות לכנסת.

ביחס למטרות המינהל הסתמסתי בהרבה גוססות מעל במת הכנסת ומחוצה לה, וגני מעדיף הפעם סיפור קצר על-פני נוסחה: בעת שהנאצים עמדו ליד סערי טוסקבה הוגברה כידוע בברית המועצות|התעמולה הלאומית-פטריוטית. והנה, קראתי מז בעתון סובייטי סקירה על קבוצת חיילים שהמדריך הפוליטי שאל את כל אחד מהטובים שיגדיר בסלים שלו את המושג "טולדת". אף אחד מהחיילים לא הצליח בהגדרתו - לדעתי לא הצליח בכך גם המדריך - כי המושג "טולדת" טורכ מחיי הכרה ומחיי נפש, מההכרה ומהנספג על ידי תת-ההכרה; ואהבת המולדת אין לה תקן כמו שאין תקן לאהבת אם. אחת מדע: אהבת המולדת היא החופפת את המושג השלם של מזרחות. הבנה זו של מזרחות הונחה ביסוד-מסד בתוכנה של הפעולה ובצורותיה. התביעה הזו הייבה ליזמה בלתי פוסקת.

סר החינוך והתרבות ז. ארן:

במסגרת ההתיישבות הוותיקה עצם הווי החיים מוסתת על תרבות גבוהה. לכן חשבנו בצדק, כי המטענים המעטים שבידינו יש להפנות לאותם הישובים והיכוונים של מזרחי ישראל הזקוקים לפרוסקציוניזם מטלכתי להחדרת מושגי תרבות כלליים וישראלים, באשר בכוחם הם בלבד לא יוועו. ברור, כי הכוונה היא לישובי עולים חקלאיים, לערי עולים, לשכונות ולפרברים בערים ובסוֹסבות. אני כשלעצמי לא השתסתי בטריטין "מיזוג גלויות" - דאגתי להתקרבות גלויות. את מיזוג הגלויות המססי רמיתי בכתי - הספר בין הילדים.

אחת ההנחיות לפעולתנו היתה: שיתוף עם כל ההסתדרויות והארגונים שיסכימו לכך, ובראש ובראשונה שיתוף עם הרשויות המקומיות ועם הסתדרויות הפועלים. רשימת כל הארגונים ששיתפנו עמם פעולה - ארוכה היא. היתה בכך ברכה רבה, כי שיתוף זה איפשר להפעיל אמצעים כספיים נוספים ויכולת פעולה נוספת.

אני רוחה לחלוטין את החסד במפלגתיות וחד-צדדיות ובהפליה: למעלה מ-50% מתקציב מינהל ההסברה הוצא על-ידינו לישובי עולים בהם יוצאי עדות המזרח מהורים רוב; בפירוס הודענו לעובדי המינהל, כי כל מי שייתפס בפעולה מפלגתית תוך ניצול עמדתו ועבודתו - יפוט מיד מעבודתו. נכון שביחס לחברי הכנסת הבדלנו בין סיעות האופוזיציה לבין הסיעות המסתייכות לקואליציה, והיה על כך דין ודברים בכנסת. פרט לזה, מעולם לא התחייבנו על השתייכותם המפלגתית של המרצים שבין עובדי המדינה או מאחרים. עובדי המדינה עשו פעולה יפה בהתנדבות. לאחר שיוסר הסיוט של השביתות בחזור ונבקט אותם לחדש את פעולתם.

אשר לענין חברי-הכנסת - אמרנו, כי הבטות של מינהל ההסברה בנויות על הסברה ללא פולמוס בין-מפלגתי וללא התקפות אופוזיציוניות על הממשלה. אמרנו, כי להסברה כזו מסוגלים רק חברי-הכנסת המסתייכים לסיעות שהצביעו בעד קורי היסוד של הממשלה, אם כי גם הם עסקו לא מעט בחיטוף הקסיים של המדינה. עם זאת אינני מתעלם מהבעיה של אי-שיתוף חברי-הכנסת מסיעות האופוזיציה ועוד ניתן את דעתנו עליה.

שמנו לב לבעיה הדתית בפעולת המינהל. הקורסים לאזרחות בשביל חברי הישובים הדתיים התנהלו על-ידי תנועת הטושנים של הפועל המזרחי על בסיס של תכנית המינהל בתוספת ליסודים בעלי אופי דתי. הצענו לגבאי בתי-הכנסת לשותף עמנו פעולה לארגון סיוורים של מבקרי בתי-הכנסת. לא היתה כל מניעה לכך שבחורי ישיבה יאורגנו גם הם על-ידי המינהל לסיוורים בארץ.

כמה פרובלימות שהציג חבר-הכנסת הראל - איננו חולק עליה. טיפלנו בזה, אבל נראה לי, כי מה שהוגו סיפר הוא לקח מניסיונו לפני שנה. בינתיים שופרו הרבה דברים, אם כי עוד רבות יש לעשות שיניח את הדעת. במיוחד ברצוני לציין, כי שאפנו להגיע לא רק להיקף אלא גם לעומק. מכאן הנסיון של ארגון חוגי האזרחות בישובי עולים הקיימים ב-50 מקומות, נוסף לביית-הספר לאזרחות.

בל נזלזל בכינוסים שמסתתפים בהם אטמים. כולנו יודעים, כי קויימו בארץ על-ידי כל המפלגות כינוסי בחירות בתוך ישובים ותיקים והנואמים היו ידועי שם ואף על-פי-כן שותפו אטמים בכינוסים אלה. צא ולמד שבוודאי מוצדק הדבר בכינוסי המינהל בקרב ציבורי עולים. ישנם כבר הרבה ישובים

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

חדשים שהלשון העברית חדרה לתוכם במידה הטאפסרת כינוס סתנהל בעברית. אך גם באותם הישובים שהלשון העברית עוד לא נתאזרחה בקרב התושבים, הרי ערך מחנך עצום היה לכינוסים הללו של ישיבת "קיבוץ גלויות" בני העולים בצורתא, והאטמים אם ראויים היו לשסם, אין ספק שתרמו רבות ליצירת האווירה התרבותית; אשר ביודעים ובלא יודעים, בטפגת על-ידי אדם הנמצא בתוכה, ברור, כי הבאנו בחשבון את העובדה שרבים העולים אינם מעורים בלשון ולפיכך השתמשנו בצורות אחרות של הסברה: תערוכה, סרטון, טרט, סכונה ביידת עם תקליטים לסירה בציבור, סירורים לאיזור קרוב או לאיזור רחוק. בטסך הזמן בעשמה גם סלקציה של סרצים טכנינת התאמתם לתפקיד על ססך הבסיון שהופעותיהם.

איבני מסכים לדעה שפעולת המינהל חשובה היא אצל עולים, אך אין היא דרושה בקרב הישוב הוותיק. זוהי דעה טוטעית, כי כל אחד בישוב נתון ב-ד' אסותיו של חייו היומ-יומיים. לא את הכל הוא קורא בעתון, ולא הכל ניתן בעתון והסרצה היודע את הנושא שלו ויודע להגיסו - טביט תועלת רבה גם לשופעים סתוך הישוב הוותיק. טסום כך החשבנו כל-כך את הפסגרות של הגא, אספות הורדים של ילדי בת-הספר, בטות הסברה בישובים קטנים ופסגרות אחרות אשר דרכן הגענו לוותיקים.

רבותי, בישיבות שקוייטו לענין המינהל סופר לא טעט על כך ואין ברצוני לחזור על הדברים. חבל שמינהל ההסברה הוקם דק לפני שנתיים ולא עם קום המדינה. האם כבר השגנו כל מה שרצינו? בהחלט לא! אנו מתלבטים בקשיים רבים. זוהי עבודה קשה מאד עד טטביעים להצלחה. אחד הקשיים הוא בבחירת אנטי טנגנון סתאייטים לפעולה זו. אותה יש לעשות לא כפלאכה אלא כיעוד, ואין זה דבר קל להסיג. הנה יושב פה סר ט. שביט טעסה במינהל עבודה גדולה וחשובה ועתה הוא חוזר להסתדרות סמנה שאלנו אותו. אני מקווה טעם העברתו של המינהל לסדר החינוך והתרבות תוקל עלינו טלאכת ייצובו של המינהל והעמקת פעולתו לאור הבסיון העטיר שרכט לו עד עתה.

אני מודה, ואני חושבת שרצוי היה שנבקר באחד הטועדונים של מינהל ההסברה.

היו"ר ש. פרטיץ:

אנו מוכנים.

ד. ז. תטר:

אני מציע שזה יהיה באיזור לכיס.

י. רפאל: